

Kursplan för

Vårdandets grunder i hälsa och ohälsa, 24 hp

Foundation of Nursing Care in Health and Illness, 24 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2018.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

VT18 , HT18 , VT19 , VT20 , VT21 , HT21 , VT22 , HT22 , VT25

Kurskod	1SJ021
Kursens benämning	Vårdandets grunder i hälsa och ohälsa
Hp	24 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Omvårdnad
Nivå	G1 - Grundnivå 1
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle
Medverkande institutioner	<ul style="list-style-type: none"> • Institutionen för laboriemedicin
Beslutande organ	Utbildningsnämnden NVS
Datum för fastställande	2017-10-25
Reviderad av	Utbildningsnämnden NVS
Senast reviderad	2018-06-14
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2018

Särskild behörighet

Tillträde till termin 2:

Moment 1: Forskningsmetodik, 3 hp och genomförda fältstudier i kursen Sjuksköterskans profession och omvårdnad som vetenskap (1SJ010) samt Moment 3: Kliniska färdigheter i kursen Anatomi och fysiologi (1SJ019).

Student som underkänts på verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Kursens övergripande mål är att studenten ska förvärva och vidareutveckla kunskaper i sjuksköterskans kärnkompetenser, evidensbaserad omvårdnad, samt teorier och begrepp i huvudområdet omvårdnad, för att kunna identifiera, bedöma, planera och tillgodose personens omvårdnadsbehov i hälsa och ohälsa.

Vidare ska studenten i mötet med patient och närstående reflektera över etiska frågeställningar, delaktighet, teknikens innebörder samt lika villkor. Ytterligare mål är att studenten ska förvärva kunskaper i farmakologi och mikrobiologi för att kunna planera och genomföra patientsäker omvårdnad.

Moment 1: Grundläggande hygien, mikrobiologi och immunologi

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för mikroorganismer, deras livsbetingelser, uppbyggnad och basala funktioner
- använda grundläggande begrepp inom immunologi för att förklara immunsystemets ospecifika och specifika försvar
- förklara innebörden av vårdhygien och relatera det till hur smitta och smittspridning kan förebyggas i olika (vård)miljöer

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för och tillämpa grundläggande hygienprinciper för att uppnå patientsäkerhet samt föreslå förbättrade hygienrutiner där så behövs
- redogöra för och tillämpa principer för vanlig mikrobiologisk provtagning

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- identifiera framtida behov av kunskap för att vidareutveckla kompetensen inom områdena hygien, mikrobiologi och immunologi.

Moment 2: Farmakologi och läkemedelshantering

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- redogöra för farmaceutiska beredningsformer och administreringsätt för läkemedel
- redogöra grunderna för hur läkemedel tas upp och omsätts i kroppen samt utsöndras ur kroppen
- redogöra för hur läkemedel utövar effekt. Läkemedels effekt ska kunna beskrivas på cellulär nivå, i organsystem och på hela individen
- ha förståelse för att faktorer som ålder och organfunktion kan påverka dosering och val av läkemedel
- redogöra för risker med läkemedelsbehandling samt för uppkomst och hantering av läkemedelsrelaterade problem
- redogöra för regelverk som reglerar läkemedelshantering
- redogöra för farmakologiska provtagningar för analys av läkemedelskoncentration och effekt

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- inhämta relevant information om olika läkemedel och dess hantering

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- analysera och diskutera risker och kvalitetsaspekter kring olika arbetsmetoder vid läkemedelshantering, läkemedelsbehandling och provtagning för att uppnå patientsäkerhet

Moment 3: Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- motivera omvårdnadsprocessen som grund för vårdande
- förklara och motivera hälsofrämjande omvårdnadshandlingar
- redogöra för och förstå betydelsen av lagar och författningar som reglerar patientsäker vård samt patientens och närståendes rätt till delaktighet och vård på lika villkor

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa systematisk journalföring av omvårdnad
- söka, kritiskt värdera och sammanställa vetenskapliga studier för evidensbaserad omvårdnad inom hälsofrämjande vård
- planera, genomföra, leda, och utvärdera peer learning

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- analysera samband mellan etiska värden och hälsofrämjande omvårdnadshandlingar
- analysera och kritiskt granska innebörden av lika villkor i vården
- reflektera över värdig omvårdnad vid transitioner och vid livets slut
- reflektera över innebörden av teknikmedierad omvårdnad

Moment 4: Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- förklara betydelsen av att följa evidensbaserade riktlinjer, lagar och författningar i samband med undersökning, provtagning och behandling

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa kliniska färdigheter med ett patientsäkert och etiskt förhållningssätt beaktande patientens autonomi och delaktighet

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- reflektera över patientens delaktighet och behov av ett respektfullt, värdigt och integritetsskyddande bemötande i samband med undersökning, provtagning och behandling

Moment 5: Verksamhetsintegrerat lärande: verksamhetsförlagd utbildning

Kunskap och förståelse

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- argumentera för personcentrerad omvårdnad
- motivera det interprofessionella teamets betydelse för patientsäker vård

Färdighet och förmåga

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- tillämpa omvårdnadsprocessen i patientnära och personcentrerad omvårdnad
- tillämpa ett etiskt, evidensbaserat och säkert arbetssätt i omvårdnad
- utifrån sjuksköterskeprofessionen visa förmåga att kommunicera i tal och skrift

- tillämpa patientsäkerhet i medicinsk teknik i omvårdnad
- anpassa vårdmiljön för hälsofrämjande personcentrerad omvårdnad

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Studenten ska efter genomgången kurs kunna:

- identifiera och analysera etiska värden och dilemman i omvårdnad

Innehåll

Kursen omfattar fem moment:

Moment 1: Grundläggande hygien, mikrobiologi och immunologi

Moment 2: Farmakologi och läkemedelshantering

Moment 3: Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa

Moment 4: Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter

Moment 5: Verksamhetsintegrerat lärande: verksamhetsförlagd utbildning

Grundläggande mikrobiologi, immunologi och hygien, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Lärandemål moment 1

- grundläggande mikrobiologi
- grundläggande immunologi
- smittspridning
- vårdhygien
- basal provtagningsmetodik

Farmakologi och läkemedelsbehandling, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 2

- farmakokinetik och farmakodynamik
- biverkningsmekanismer, interaktionsmekanismer och dess kliniska relevans
- administrering och dosering av läkemedel
- lagar och författningar som styr läkemedelshantering
- risker och kvalitetsaspekter vid läkemedelshantering, läkemedelsbehandling och provtagning

Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa, 8.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 3

- personcentrerad omvårdnad
- omvårdnadsprocessen
- etiska begrepp; autonomi, värdighet och integritet
- mellanmänsklig relation och teknikmedierad omvårdnad
- verbal och ickeverbal kommunikation
- beröring
- vårdvetenskapliga begrepp såsom: tröst, sorg, kärlek, kropp, hopp och medkänsla
- gemenskap, avskildhet och utanförskap

- palliativt förhållningssätt, döende och död
- sexualitet
- kognitiva ohälsotillstånd
- jämlik vård och hälsa
- prevention
- hållbar utveckling och miljöns inverkan på hälsa
- omvårdnadsinformatik
- lagar, författningar och säkerhetsföreskrifter
- informationssökning/vetenskapligt skrivande
- lärande och återkoppling

Verksamhetsintegrerat lärande: kliniska färdigheter, 1.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 4 och 5

- omvårdnadsprocessen
- kliniska färdigheter: assistans vid ätande, förflyttningskunskap, bäddning och funktionella viloställningar, personlig hygien, vårdhygien, kateterisering av urinblåsa, venös provtagning, subkutan injektion
- självstyrt lärande
- etiskt förhållningssätt
- säker vård
- förbättringskunskap
- vårdande relation
- verbal och ickeverbal kommunikation
- personcentrerad omvårdnad
- omvårdnadsdokumentation
- strukturerad reflektion
- interprofessionellt lärande

Verksamhetsintegrerat lärande: verksamhetsförlagd utbildning, 9.0 hp

Betygsskala: GU

Innehåll moment 4 och 5

- omvårdnadsprocessen
- kliniska färdigheter: assistans vid ätande, förflyttningskunskap, bäddning och funktionella viloställningar, personlig hygien, vårdhygien, kateterisering av urinblåsa, venös provtagning, subkutan injektion
- självstyrt lärande
- etiskt förhållningssätt
- säker vård
- förbättringskunskap
- vårdande relation
- verbal och ickeverbal kommunikation
- personcentrerad omvårdnad
- omvårdnadsdokumentation
- strukturerad reflektion
- interprofessionellt lärande

Arbetsformer

Kursens olika moment integreras under arbetsformer som syftar till att understödja studentens

självstyrda och kollaborativa lärande och till att träna ett vetenskapligt förhållningssätt vilket sker genom aktivt kunskapssökande, problemlösning och kritisk reflektion.

Undervisningen utgår från ett problemorienterat och kollaborativt synsätt på lärande där arbetsformerna ger förutsättning för att studenten aktivt tar ansvar för sitt lärande. De arbetsformer som används är föreläsningar, seminarier, workshops, projektarbeten, grupparbeten, laborationer, litteraturstudier, färdighetsträning och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Deltagande i seminarier, grupparbeten, laborationer, färdighetsträning och VFU är obligatoriskt.

Kursansvarig bedömer om och i så fall hur frånvaro från obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i de obligatoriska utbildningsinslagen eller tagit igen frånvaro i enlighet med kursansvarigs anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att den studerande inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Distansutbildningen är IT-baserad och bygger på självständigt och kollaborativt lärande. Olika arbetsformer såsom individuella studieuppgifter, projektarbeten, arbete i grupp, virtuella diskussioner, seminarier, workshops, föreläsningar samt studentportfölj förekommer. Lärarstöd ges via IT-baserad lärandeplattform. Antalet fysiska kursträffar på kursorten är begränsat till max 2 dagar/7,5 hp.

Den verksamhetsförlagda utbildningen som motsvarar 6 veckor är förlagd till hälso- och sjukvård av relevans för kursens fokus på hälsa och ohälsa. Den omfattar ca 40 timmar/vecka (heltidsstudier) varav cirka 32 timmar/vecka är förlagd i vårdverksamhet där handledning och reflektion individuellt och/eller i grupp ingår. Dag-, kvälls-, natt- och helgpas förekommer samt även röda dagar i förekommande fall. Student har ej rätt att komprimera den verksamhetsförlagda utbildningen.

Examination

Moment 1: examineras genom en individuell skriftlig examination.

Moment 2: examineras genom en individuell skriftlig examination.

Moment 3: examineras individuellt och i par genom skriftliga examinationer.

Moment 4: examineras med kliniska examinationer.

Moment 5: under verksamhetsförlagd utbildning sker en individuell klinisk examination där de olika lärandemålen examineras. Dessutom sker fortlöpande bedömning av studentens prestationer. Halvtids- och slutbedömning genomförs. Yrkeshandledare och/eller adjungerad klinisk adjunkt ger underlag för bedömning enligt fastställt bedömningsformulär för verksamhetsförlagd utbildning. Vid risk för underkännande ska, senast vid halvtidsbedömningen, ansvarig universitetslärare tillsammans med yrkeshandledare och student upprätta en skriftlig planering för den fortsatta verksamhetsförlagda utbildningen.

För godkänd kurs krävs att lärandemålen är uppfyllda, vilket innebär godkänt resultat i moment 1-5 samt aktivt deltagande i obligatoriska delar.

Student som ej är godkänd efter ordinarie examinationstillfälle har rätt att delta vid ytterligare fem examinationstillfällen. Student som saknar godkänt resultat efter tre genomförda examinationstillfällen kan dock erbjudas att gå om moment eller kurs ytterligare en gång. Detta gäller i mån av plats.

Om studenten genomfört sex underkända examinationer ges inte något ytterligare examinationstillfälle. Inlämning av blank skrivning räknas som examinationstillfälle. Examinationstillfälle till vilket studenten anmält sig men inte deltagit räknas inte som examinationstillfälle. Hemexamination som har öppnats via lärplattform räknas som utnyttjat examinationstillfälle även om examinationen inte lämnats in.

Försent inlämnade examinationsuppgifter beaktas ej. Studenter som inte lämnat in i tid hänvisas till omtentamenstillfället.

Underkänd VFU får endast genomföras ytterligare en gång.

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning (VFU) eller motsvarande om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt

innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till ett andra och sista VFU-tillfälle på denna kurs.

Övergångsbestämmelser

För kurs som upphört eller genomgått större förändringar eller där kurslitteraturen förändrats väsentligt ska det ges tre ytterligare prov (exklusive ordinarie prov) på det tidigare innehållet respektive den tidigare litteraturen under en tid av ett år från den tidpunkt förändringen skedde.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt de riktlinjer som är fastställda av Styrelsen för utbildning.

Litteratur och övriga läromedel

Moment 1. Grundläggande hygien, mikrobiologi och immunologi

Rekommenderad litteratur

Att förebygga vårdrelaterade infektioner : ett kunskapsunderlag

Stockholm : Socialstyrelsen, 2006 - 461 s.

LIBRIS-ID:10646754

URL: [Länk](#)

Melhus, Åsa

Klinisk mikrobiologi för sjuksköterskor

2., [oförändr.] uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2013 - 413 s.

ISBN:9789144095844 LIBRIS-ID:14715361

[Sök i biblioteket](#)

Moment 2. Farmakologi och läkemedelshantering

Rekommenderad litteratur

Simonsen, Terje; Aarbakke, Jarle; Hasselström, Jan

Illustrerad farmakologi. : 1 Principer och tillämpningar

4. [uppdaterade] utg., varav den tredje på svenska : Stockholm : Natur & Kultur, 2016 - 276 s.

ISBN:9789127142374 LIBRIS-ID:17414557

[Sök i biblioteket](#)

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården

URL: www.socialstyrelsen.se

Moment 3-5. Sjuksköterskans omvårdnadsansvar i hälsa och ohälsa, VIL: kliniska färdigheter, VIL: VFU

Rekommenderad litteratur

Andersson, Lars

Åldrande, åldersordning, ålderism*Jönson, Håkan*

1. uppl. : Norrköping : Nationella institutet för forskning om äldre och åldrande, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet, 2009 - 242 s.

LIBRIS-ID:11936041

URL: [Fulltext från Linköping University Electronic Press](#)

Boken om demenssjukdomar*Basun, Hans*

1. uppl. : Stockholm : Liber, 2013 - 368 s.

ISBN:978-91-47-10555-7 LIBRIS-ID:14555809

[Sök i biblioteket](#)

*Björvell, Catrin; Björvell, Catrin***Sjuksköterskans journalföring och informationshantering : en praktisk handbok**

3.,[utök.] uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2011 - 245 s.

ISBN:978-91-44-04008-0 LIBRIS-ID:12294621

[Sök i biblioteket](#)

Vägen till patientens värld och personcentrerad vård : att bli lyssnad på och förstådd*Dahlberg, Karin; Ekman, Inger*

Första upplagan : Stockholm : Liber, [2017] - 356 sidor

ISBN:978-91-47-11271-5 LIBRIS-ID:20171644

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : hälsa och ohälsa*Edberg, Anna-Karin; Wijk, Helle*

2. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2014 - 812 s.

ISBN:9789144083551 LIBRIS-ID:16610836

[Sök i biblioteket](#)

*Ehnfors, Margareta; Ehrenberg, Anna; Thorell-Ekstrand, Ingrid***Nya VIPS-boken : välbefinnande, integritet, prevention, säkerhet**

2. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2013 - 235 s.

ISBN:9789144089287 LIBRIS-ID:14706368

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : ansvar och utveckling*Ehrenberg, Anna; Wallin, Lars; Edberg, Anna-Karin*

2. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2014 - 539 s.

ISBN:9789144083544 LIBRIS-ID:16610857

[Sök i biblioteket](#)

*Erikson, Martin G.***Referera reflekterande : konsten att referera och citera i beteendevetenskaperna**

1. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2009 - 121 s.

ISBN:978-91-44-04817-8 LIBRIS-ID:11293225

URL: [Omslagsbild](#)

[Sök i biblioteket](#)

Florin, Jan; E. O. Graaf, Tyra; Sjöberg, Arne

Planering och dokumentation av vård och omsorg av äldre

Första upplagan : Stockholm : Liber, [2017] - 293 sidor

ISBN:978-91-47-10664-6 LIBRIS-ID:19711956

[Sök i biblioteket](#)

Folkhälsorapport 2009

Stockholm : Socialstyrelsen, 2009 - 450 s.

ISBN:978-91-978065-8-9 LIBRIS-ID:11365103

URL: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-71>

[Sök i biblioteket](#)

Kommunikation : samtal och bemötande i vården

Fossum, Bjöörn

2. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2013 - 472 s.

ISBN:978-91-44-07007-0 LIBRIS-ID:13615449

[Sök i biblioteket](#)

Omvårdnadens grunder : perspektiv och förhållningssätt

Friberg, Febe; Öhlén, Joakim

2. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2014 - 631 s.

ISBN:9789144083537 LIBRIS-ID:16610835

[Sök i biblioteket](#)

Fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling, FYSS 2017

Läkartidningen förlag, ISBN-nr 978-91-981711-2-9, 2017

Författningshandbok: för personal inom hälso- och sjukvården

Socialstyrelsen,

URL: [Länk](#)

Kvalitetsindikatorer inom omvårdnad : Svensk sjuksköterskeförening

Idvall, Ewa

6. uppl. : Stockholm : Gothia, 2013 - 167 s.

ISBN:978-91-7205-857-6 LIBRIS-ID:13879472

[Sök i biblioteket](#)

Korp, Peter

Vad är hälsopromotion?

1. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2016 - 166 s.

ISBN:9789144093710 LIBRIS-ID:19423800

[Sök i biblioteket](#)

Praktiska grunder för omvårdnad

Kristoffersen, Nina Jahren

1. uppl. : Stockholm : Liber, 2016 - 590 s.

ISBN:978-91-47-11412-2 LIBRIS-ID:19451518

[Sök i biblioteket](#)

Sjuksköterskans kärnkompetenser

Leksell, Janeth; Lepp, Margret

1. uppl. : Stockholm : Liber, 2013 - 345 s.

ISBN:9789147105687 LIBRIS-ID:14613796

[Sök i biblioteket](#)

Lindh, Marion; Sahlqvist, Lena

Säker vård : att förebygga skador och felbehandlingar inom vård och omsorg

1. utg. : Stockholm : Natur & Kultur, 2012 - 334, [2]

ISBN:91-27-13093-2 (inb.) LIBRIS-ID:11926826

[Sök i biblioteket](#)

Oddy, Rosemary

Aktivitet vid demenssjukdom : en praktisk vägledning

1. uppl. : Stockholm : Liber, 2013 - 167 s.

ISBN:9789147114030 LIBRIS-ID:14677097

[Sök i biblioteket](#)

Pedagogik för sjuksköterskor

Sandberg, Håkan

Upplaga 1 : Lund : Studentlitteratur, 2017 - 359 sidor

ISBN:978-91-44-09395-6 LIBRIS-ID:20896350

[Sök i biblioteket](#)

Sandman, Lars; Kjellström, Sofia

Etikboken : etik för vårdande yrken

1. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2013 - 406 s.

ISBN:9789144059334 LIBRIS-ID:14667027

[Sök i biblioteket](#)

De 6 s:n : en modell för personcentrerad palliativ vård

Ternestedt, Britt-Marie; Henoch, Ingela; Österlind, Jane; Andershed, Birgitta

Andra upplagan : Lund : Studentlitteratur, [2017] - 300 sidor

ISBN:978-91-44-11604-4 LIBRIS-ID:21614037

[Sök i biblioteket](#)

Vårdhandboken

Inera AB,

URL: [Länk](#)

Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik

Wiklund Gustin, Lena; Bergbom, Ingegerd

1. uppl. : Lund : Studentlitteratur, 2012 - 512 s.

ISBN:978-91-44-07104-6 LIBRIS-ID:12642778

[Sök i biblioteket](#)

Wiklund Gustin, Lena; Lindwall, Lillemor

Omvårdnadsteorier i klinisk praxis

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2012 - 343 s.

ISBN:9789127131828 (inb.) LIBRIS-ID:13603211

[Sök i biblioteket](#)

Vetenskapliga artiklar och valda författningar tillkommer.